

ЕЗИКОВА КУЛТУРА / LANGUAGE CULTURE

Владко Мурдаров

ЗА МЯСТОТО НА УДАРЕНИЕТО ПРИ НЯКОИ ЧУЖДИ ДУМИ

Vladko Murdarov

THE PLACE OF ACCENTING IN SOME FOREIGN WORDS

Review of cases in which there is a doubt in specifying the place of the accent in the plural form of foreign nouns.

Според правилата, действащи в нормите на българския книжовен език, чуждата дума **видео** бива отнесена към средния род и когато от нея трябва да се образува форма за множествено число, необходимо е да се използва окончание, което се употребява при съществителни от среден род в български. Обикновено при изговора на чуждите думи се търсят аналогии с други заемки, които вече са се наложили в езика ни. Освен заемката **видео** в български с подобен формален завършек са и други заети думи от среден род, например **адажио, дуо, кабрио, капричио, родео, студио, трио, фолио**. Съществуват и други съществителни, завършващи на гласна +о, като **ажио, дао, какао, камбио, макао, олио, стерео**, които обаче не могат да ни помогнат, тъй като не образуват изобщо форми за множествено число. Причината може да се търси преди всичко във факта, че бележат най-общо явления, за които множествеността не е присъща.

При повечето от посочените думи **адажио, дуо, кабрио, капричио, родео, студио, трио, фолио** форма за множествено число не се образува често, като в речниците ни дори при някои е отбелязано, че те не образуват множествено число, или съответната форма не е посочена. Все пак всичките изброени съществителни използват като окончание за множествено число **-а** – **адажиа, дуа, кабриа, капричиа, родеа, студиа, триа, фолиа**. Поради това при съществителното **видео** по аналогия също е избрано окончанието **-а** – **видео** – **видеа**. За това допринася и фактът, че това окончание е значително по-разпространено в езика ни в сравнение с окончанието **и**, което също се среща при съществителните от среден род.

Общото за повечето от посочените думи е, че във формата за множествено число ударението запазва мястото си като във формата за единствено

число – **ада̀жиа, ка̀бриа, ка̀прїча, р̀деа, ф̀о̀лиа**. Към тях трябва да се присъедини и думата **видео – в̀идеа**, независимо че напоследък все по-често неправилно ударението при него се мести върху последната сричка – *видеа̀*.

Действително при формите **ду̀а** и **трѝа** ударението пада на последната сричка вероятно и поради стремежа да се избегне омонимия с други думи в езика ни. Това не ни дава основание обаче да преместваме ударението и при **в̀идеа**.

Към разглежданата група имена трябва да бъде добавено и съществителното **ра̀дио**, което в последните години също се използва в множествено число, като също избира окончанието **-а – ра̀диа**. Твърде често и при тази форма се допуска грешка при изговора, защото в нея ударението не бива да променя мястото си в сравнение с формата за единствено число – **ра̀диа**, а не *ра̀диа̀*. Същото важи и за други от изброените имена, при които по-рядко, но също има колебания при изговор – **ада̀жиа, ст̀удиа, ф̀о̀лиа**. Изговорът им с ударение на последната сричка – *ада̀жиа̀, ст̀удиа̀, ф̀о̀лиа̀*, също трябва да се разглежда като погрешен.

✉ *Проф. д.ф.н. Владко Мурдаров*, Секция за съвременен български език.
Институт за български език „Проф. Л. Андрейчин“ при БАН
бул. „Шипченски проход“ 52, бл. 17, 1113 София, България
balgarskiezik@mail.bg

✉ *Prof. D. Sc. Vladko Murdarov*, Department of Modern Bulgarian Language.
Institute for Bulgarian Language, Bulgarian Academy of Sciences
52 Shipchenski prohod, Bl. 17, Sofia 1113, Bulgaria
balgarskiezik@mail.bg